

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratok vis- Előfizetések és hirdetések a
szabadására nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

A MAGYAR VÉR.

Harci dicsőséggel övezett fiaink ott állanak Wolhyniától Jeruzsálemig, a Garda-tó sokszor megénekelte kies partjaitól az Adriáig s a Lovcsennek magyar vértől áztatott szirtjeitől, a Moraváig terjedő frontokon. Három hosszú évnél több időn át becsülettel és önfeláldozással igyekeztek teljesíteni nehéz feladatukat és gyáva lemondás vagy kishitűség nem fért hozzájuk. E három hosszú év története tele van nemes erőfeszítésekkel, ha a nemzet belső életét nézzük is. Nem a politikai pártok tusáira, hanem arra az ezernyi áldozatra gondolunk, melynek egyes családok és testületek magukat önként vetették alá, ideális fellendüléssel és reklám nélkül.

Mindezek elégségesek volnának ahhoz, hogy új erőt, fokozott önbizalmat és férfias erélyt öntsenek belénk a jövő nagy feladataival szemben. Megifjítsák a nemzeti életet s annyi áldozatért cserébe megadják nekünk a jogosult önértéket, a nyugvó büszkeséget és áldjuk csendes boldogsággal azt a bölcsőt, amely Arany János szavaival élve, *bennünket magyarrá ringatott.*

E helyett az ellenkező helyzetet látjuk kifejlődni, fásultság és lemondás vesz erőt sokakon. Társadalmi és politikai életünk undok fekélyeket mutat. A hosszú harcokban elesett legjobbjaink helyébe, apáink szent örökébe kétes utakon szerzett milliók urai to-lakodnak.

Azoktól kezdve, akik most három éve a kárpáti harcokhoz a papirosbancsót szállították, föl Rabinovics aranyos spekulációjáig az üzleti galád-ságokban utól nem érhető rétegek szedték az epret, tömték táskáikat a zsiros haszonnal és most tőlük telhetően megszerezve mindent, ami pénzzel megszerezhető, készülnek uralmukat megerősíteni abban a hazában, mely már alighogy a mienk.

A velük egy huron pendülők, a nemzet erkölcsi életének parazitái támadnak és igye-

keznek előlni minden lendületet és törekvést, mely odairányul, hogy megmaradjon magyar-nak a magyar. Szabadelvű, radikális és hu-mánus jelszavakat hangoztatva, meghamisított és mérges anyagokat igyekeznek beol-tani a sajtó, a színház, sőt immár a szószerk-révén is közéletünkbe.

Pozíciót pozíció után foglalva el, nyo-mukban ott is pusztulás jár, ahol alkotni, teremteni látszanak, mert ha célt érnek, teljes lesz a féket vesztett, tekintélyt nem ismerő szenvedélyek és bünyös indulatok uralma. Hol vezetett ez jóra? Dicsekednek a V-gban, hogy fel akarják szabadítani az elméket és lelkiismereteket a klerikális és sovinszta nevelés békőiből, azaz leoldozzák azokat a kö-teléseket, melyeket a keresztény erkölcs és hazafiság rak rájuk s mely nekik annyira súlyos és gyötrő.

Fel akarják szabadítani a nemzetiségeket, azaz gyengíteni a magyarral azt az erőt, mi e hazában ezer éven át rendet tartva a fejlődést lehetővé tette.

Fel akarják szabadítani a földet a privilegiáumoktól és sorvasztó adóktól, az erők szabad játéka révén a meghízott hadimillio-sok uralmának nyitván kaput itt is.

Fel akarják szabadítani a forgalmat a vámoktól, melyek szerintük a nemzeti védelem ürügye alatt a monopolistákat gazdagítja a fogyasztók rovására. E reformmunkában nem gátolja őket az sem, hogy ezeknek a vámoknak uralma alatt hihetetlenül javul a nemzet nagy tömegeinek vagyoni helyzete és rohamosan, szinte ki sem elé-gíthetően gyarapodik a fogyasztás.

Szervezik az ipar munkásait és ha ezek lemondottak egyéni függetlenségükről, még zsiros falatokhoz is jutnak.

A plutokrácia gondoskodik róla, hogy a napisajtó munkásai a Gajári Gézárt uraló szociálista szövetkezet révén jussanak ellátáshoz, biztosítván ily módon e mozgalom részére a tollak forgatóinak eléggé meg nem fizethető támogatását. Így jutunk oda, hogy az imént meggazdagultak, a sajtó munkásai, a mi tudósok pöffeszkedő csapata és a gyáripar helotái egy táborra olvad és egye-sülten tör minden ellen, mi nekünk drága

és becses. A szabadságot úgy használják ki hogy szabad támadni mindent, mi valaha tiszteletreméltó volt és szabad letörni azokat, kik az állandóság pilléreit s a mult hagyományait védik. Ideállá emelik azt, mi eltapodásra érdemes és esküdt ellenségei az igazán ideálisnak.

Összefogva legádázabb ellenségeinkkel a Sztanekek, Jerzsabekek és más regényes nevi cseh apostolokkal törnek ellenünk, tépik harci eredményeinket és hirdetik az önrendelkezés frissen sült jogcímén országunk feldarabolását. Tisza István és Andrássy Gyula grófok tiltakozásának fittyet hánynak. A nemzet pedig mintha megbénult volna, mintha kivesszett volna belőle a régi erő. Türi testén e bünyös irányok terjesztőit, sőt a frázisoktól leigázva a nemzeti öntudat mintha visszavonulóban volna, épp akkor a midőn a legerősebb fellépés van helyén. Hisz beszéljenek akármit rágalmozóink és azok, akik mindent a nemzet könnyelműségig menő-bőkezűségének köszönhetnek, a magyarban nemcsak a harci erények élnek még; a polgári kötelességtudás és áldozatkészség csodás példáira akadunk napról-napra.

Elyomorodott földműves katonák jelen-tik ki nemes egyszerűséggel, hogy elvesztve lábukat, sérült karral, megfogyott hallással, megbénult gerinccel tengődve szívesen áldozták fel mindezt a hazáért, mert kötelesség volt. A kin, szenvedés és szédült családi boldogságért ebben a tudatban keresnek és találnak enyhülést. Ezek a csendes martirok, akik nem viszik sem fájdalmaikat, sem panaszaikat a piacra, melyet a napi sajtó képvisel, a bennük felhalmozott erkölcsi értékkel biztatás a csüggedőknek, példa az éipuhultaknak, a nemzet jövőjének támasztékai ők. Mig ilyeneket szül, nevel és táplál nemzetünk, addig nem vész el a magyar. A másik tény, mire utalnunk kell, még biztatóbb.

A magyar országgyűlés fényes palotájában pár nappal ezelőtt egy képviselő, aki a nyiregyházai kisgazdák érdekeit van hivatalosan támogatni, kérdést intézett a kereskedelmi miniszterhez az iránt, vajjon hazabocsájtják-e a hadiszolgálatból azokat az ugynevezett bizalmi férfiakat, akik az év őszén bevonultak s akikért több napra terjedő vas-

BÉKEMINŐSÉGÜ

pipere és fertőtlenítő szappanok

nagy választékban igen olcsón beszerezhetők:

FEKETE ERNŐ

droguista

„DIANA“ illatszertárában

Bémer-tér 3.

utas sztrájk ütött ki. A miniszter szeliden felelt, ígérte a hazabocsátást.

Fényes László uram azonban ezzel még eddig nem volt megelégedve, erélyesebb rendszabályokat sürgetett. Ugy látszik, szerinte a vasuti munkásoknak joga van megállapítani, hogy kik vonuljanak be és kik nem, illetőleg ha valaki bizalmi férfi, annak nem a fronton van a helye. Szerfölött érdekes tapasztalatok, szerfölött értékes fejlődés, mely egyes rétegeknek érdekeit igyekszik fölé helyezni az általános nemzeti érdekeknek. Mintha a feudális kiváltságok ideje térne vissza és pedig a legmodernebb fejlődés köpenyébe burkoltnak. Az industrializált társadalom erkölcsével szemben Amerikába szakadt földműves véreink magatartására kell reá utalnunk. Mig az, ami idebent történik a legnagyobb mértékben elszomoríthat bennünket, az amerikai események új hitel-lekeseést öntenek belénk. Vannak sokan, akik azt hiszik, hogy az Amerikába vándoroltak az ottani élet hatása alatt megszűntek magyarok lenni. Kezünkben a bizonyíték, amellyel ennek az állításnak ellentmondhatunk.

Amikor az Egyesült-Államokkal megszakadt a diplomáciai összeköttetés, ottani képviselőinket, konzuljainkat visszahíva, kénytelenek voltunk a magyar polgárok érdekeinek védelmét a jóakaratu svéd semlegesekre reá bízni. Ezek a visszatért konzulok a háboru folyamán azonban igen értékes tapasztalatokra tettek szert. Ezek között a legtöbbet ér az, hogy a háboru nyomása alatt a magyarságnak még abban a részében is mintha feltámadt volna a hazafias lelkiismeret, amely arról lemondani készült. A monarchia polgárai ezrenként, sőt százezrenként jelentkeztek hadiszolgálatra... és követelték visszaszállításukat az óhazába. Ennek a kívánságnak sajnos, nem lehetett eleget tenni, az óvatos kalmár nép, a mindenütt jelenlevő angol lezárta a szabad tengereket. Elfeledhetetlenül becsés tény azonban, amit minálunk még alig tudnak, hogy a konzulok egyhangu megállapítása szerint a magyarság volt az, mely legsűrűbben jelentkezett, legőszintebben, lehangosabban követelte a hazaszállítást. Arra a hirre, hogy veszélyben a haza, feledve Amerika anyagi előnyeit, a pénzt és mindazt mi hozzá tapad, a távolra kerültek szívében újból fellobogott a hazafiságnak lángja és többetérőnek tartották elesni azoknak a mezőknek védelmében, melyeken születtek, mint tengetni életüket tovább az ellenségessé vált Unióban, becsület és tisztesség nélkül.

Az utóbbi évek megindító eseményei között nincs egy is, mely ennél inkább meghatott volna bennünket, de el merjük mondani azt is, hogy alig van más, mely alkalmasabb volna arra, hogy büszkeséggel és bizalommal töltse el mindnyájunkat a nemzet jövője iránt. Lehetnek és vannak is, akik a pénzcsinálás művészetében, a kereskedelem fogásaiban s az ipar terén többet érnek mint a magyar. De ha Bryce. Anglia egykori washingtoni követe és nagynevű író szerint a legkiválóbb, legideálisabb gentlemaneket Magyarország adja a világnak, éppen úgy igaz az, hogy ezek a türelmetlenül jelentkező kérges tenyerű magyar

földművesek, akik Amerikába szakadtak kenyeret keresni, a hazafiság és önfeláldozás tekintetében nem állanak senki mögött kerek e világon.

Ezt a magyar vért hiába igyekeztek a Jakabok és Oszkások ez ideig meghamisítani. De nagy bünt és mulasztást követnének el, ha védelmére nem használnánk ki életünk minden pillanatát.

Közigazgatási élet.

Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése.

Az új évben tegnap tartotta első ülését Nagyvárad város közigazgatási bizottsága.

A bizottság tagjait ez alkalommal az elnöklő főispán melegen üdvözölte.

Ember Géza főispán elnöklete alatt jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Lukács Ödön főjegyző, Németh István kir. tan., pénzügyigazgató, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, May Sándor kir. műszaki tanácsos, dr Thury Endre kir. ügyész, dr Thury László v. főügyész, dr Mayer László v. főorvos, dr Istvánffy István v. árvaszéki elnök, dr Mihelyi Lajos, dr Medvigy Gábor, Sulyok István, dr Olasz Béla, dr Adorján Ármin, Kellner György kir. főállatorvos.

Ember Géza elnöklő főispán az újév alkalmából üdvözölte a bizottság tagjait; reméli, hogy az új évben sikerül a békét is megkötni s annál nagyobb örömmel munkálkodik a bizottság.

Ezután előterjesztették a polgármester havi jelentését, amelyből közöljük a következő érdekesebb adatokat:

A közegészségügy decemberben kedvezőtlen volt, mert a halálozások, az idegenek leszámításával is, 20 százalékkal multák fölül a születések számát. A fertőző betegségek közül előfordult: a kanyaró 15 esetben, a differitisz 11 esetben, 1 halálozással, a vörheny 32 esetben, 5 halálozással, a hasihagymáz 29 esetben, 3 halálozással, a hólyagos himlő 1 idegenből jött egyénnél; a fertőző betegségek csökkentek.

Született 51 fiu, 31 leány, összesen 82 gyermek; elhalt 79 férfi, 69 nő, összesen 148 egyén.

A járványkórházban ápoltak 56 beteg, a Sztaroveszky-kórházban pedig 170 gyermek részére történt orvosi rendelés.

A közbiztosági állapot normális volt. Lopás 340 esetben, csalás 20, sikkasztás 22, orgazdaság 9, könnyű testisértés 6, súlyos testi-sértés 1 esetben fordult elő.

A rendőri kihágási bíróságnál 225 feljelentést tettek, ezek között 118 árdrágításért. — Eltoloncoltatott 61 egyén.

Az adóbefizetés kielégítő volt; kincstári adóban 75277 K 22 fillér, városi adóban 41869 K 77 fillér folyt be. Kincstári adóban 15927 koronával több folyt be, mint a mult év decemberében.

December hó folyamán kiadatott 21 új iparigazolvány, megszűnt 9 iparüzlet.

A havi jelentést tudomásul vették.

Dr Istvánffy István árvaszéki elnök terjedelmes jelentésben számolt be a városi árvaszék eredményes és buzgó tevékenységéről. Különösen a hadiárvaik érdekében fej-

tett ki az árvaszék óriási és hálás elismerésre méltó munkát, amely a szegény hadiárvaik javára szolgált. A kifejtett buzgó munka nemcsak az árvaszék vezetőségének és tisztikarának nagy kötelességtudásáról, hanem melegen érző szívéről, humánus gondolkodásáról is tanuskodik.

A jelentés előterjesztése után dr Medvigy Gábor szólalt fel. Nem állhatunk meg némán — ugymond — a felolvasott adatokban gazdag jelentésnél, hanem helyén való, hogy az árvaszék elnökének és tisztviselőinek elismerésünket fejezzük ki.

A jelentést és az indítványt egyhangulag elfogadták.

Ezután megalakították a közigazgatási bizottság kebelében működő választmányokat és albizottságokat.

Néhány kisebb jelentőségű ügy elintézése után az ülés véget ért.

Megkezdődtek a rekvirálások Nagyváradon.

Hetekig el fog tartani.

Tegnap megkezdődtek Nagyváradon a rekvirálások. A várost három kerületbe osztották, amelyeket rendőrtisztviselők járnak be s katonai támogatás mellett folytatják a rekvirálást még pedig a leglelkiismeretesebb pontossággal.

Olaszi kerületben Réz Bertalan tb. rendőrkapitány rekvirál, Katonavároson, Váradvelencén, Váralján és Csillagvároson Vadász József tb. rendőrkapitány végzi a rekvirálást, míg Ujvároson és Külvároson Molnár István tb. felügyelő folytatja a rekvirálási munkálatokat.

A rekvirálás — amint az első napon kitűnt — lassan fog lezajlani, miután a legszigorubb körülményekkel végzik, felkutatják nem csak a magtárakat és éléskamarákat, de a pincéket és padlásokat is.

A fölösleg-készletet lefoglalják, csak azt hagyják meg a tulajdonos birtokában, amit a házi és gazdasági szükséglet feltétlenül megkíván, természetesen a szükségletet csak a hivatalosan megállapított fejadag alapján hagyják meg a tulajdonosnál. A lefoglalt készleteket nem szállítják el, nem lévén erre megfelelő fuvar, hanem zár alá véve egyelőre ott hagyják az eddigi helyén további intézkedésig.

Hogy a rekvirálás befejezése mikorára várható, egyelőre nem állapítható meg, az azonban feltétlenül bizonyosnak tekinthető, hogy néhány hetet igénybe fog venni.

S mint az eddigiek alapján következtetni lehet, a rekvirálás nem fog tulságosan nagy eredménnyel járnai, azonban egyes elrejtett készletek napfényre fognak kerülni. Természetesen, aki készletét eltitkolja, nemcsak térítést nem kap érte, de el is fogják kobozni.

Amint értesülünk, a nagyváradai hegyen egyelőre nem rekvirálnak, sőt az szóba sem került, pedig — ha a városban rekvirálnak — a szőlőhegyet sem szabad figyelmen kívül hagyni, már csak a rekvirálás eredményének biztonsága érdekében sem.

* Gimnázium, reál és polgáristákat felvételi és javítóvizsgákra felelősséggel előkészít Guttman S. Magyar-u. 9. sz.

A német, osztrák-magyar küldöttség tárgyalásai Pétervárott.

Különbéke esetén mielőbbi sikert remélünk a nyugati fronton.

Budapest, január 3. (Saját tudósítónktól.) Stockhoimból jelentik: Németország és Ausztria-Magyarország részéről a kereskedelmi tengeri forgalmi ügyek megbeszélésére kiküldött bizottság december 27-én érkezett Pétervárra. A német bizottság vezetője Kayserling tengernagy, a monarchia által küldött bizottság vezetője Mirbach gróf, ez utóbbi Czernin gróf külügyminiszter sajátkezű levelét adta át Trockinak.

A pétervári lapok részletesen beszámolnak a küldöttségek érkezéséről, akiknek tagjai úgy kiismerték magukat Pétervár utcáin, mintha odahaza lennének.

Az első ülés december 28-án volt, amikor is a tengeri harc megszüntetésére, valamint a kereskedelmi forgalom megkezdésére vonatkozó kérdésekről tanácskoztak. A német küldöttség vezetője kijelentette, hogy Németország teljes mértékben kívánja a tengeri harc megszüntetését.

Ezután letárgyalták az orosz vizeken megjelenő német kereskedelmi hajók védelmének rendszabályait. A tárgyalás német és orosz nyelven folyt. Január 2-án volt a második ülés, a bizottság körülbelül 2—3 hétig marad az orosz fővárosban. A központi hatalmak küldöttei felkeresték a kormány székhelyét, a Smolna intézetben, ahol Kayserling tengernagy hosszasan tanácskozott Trockival.

Stocholmból jelentik: Kayserling tengernagy a bevezető tanácskozások végén kijelentette, hogy Németország hajlandó a tengeri háború megszüntetésére és a tárgyalások alatt arról is meg akar győződni, hogy milyenek Oroszország belső viszonyai. Ha különbékét kötnénk Oroszországgal és Nyugat-Európában mégis tovább tartana a háború, a központi hatalmak azt nyugaton kiméretlenül tovább folytatnák és meg vannak győződve, hogy mielőbbi sikert érnének el.

Lloyd Georgeot Olaszország kényszeríti, hogy válaszoljon a békejavaslatra.

Budapest, január 3. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: Lloyd George azért szánta rá magát, hogy az orosz békejavaslatra válaszoljon, mert Rómából egyre nyugtalanítóbb hírek érkeznek Olaszország végleges kimerüléséről.

Czernin jelentést fog tenni a béketárgyalásról a külügyi albizottságban.

Budapest, január 3. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A delegáció külügyi albizottsága Czernin gróf külügyminiszternek Breszt-Litovszkba való visszaérkezése után azonnal összeül, hogy a külügyminiszter jelentést tehessen a béketárgyalások eredményéről.

Japán visszaállítja Oroszországgal a diplomáciai viszonyt.

Budapest, január 3. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Tageblatt Tokióból azt a hírt kapta, hogy a japán kormány elhatározta, hogy a diplomáciai viszonyt az új orosz kormánnyal a legteljesebb mértékben fenn tartja.

Feltűnő laptámadás az angol kormány ellen.

Budapest, január 3. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelentik: A Daily News erősen támadja az angol kormányt azon diplomáciai praktikákért és intrikákért, mellyel meghosszabbítani igyekszik a háborút. A lap cikke óriási feltűnést kelt.

A német államtitkár Breszt-Litovszkba utazott.

Budapest, január 3. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Kühlmann államtitkár kíséretével az éjjel visszautazott Breszt-Litovszkba. Ugyanezen a különvonaton a török és bolgár delegátusok is a béketárgyalások színhelyére utaztak.

A birodalmi gyűlés főbizottságának ülése.

A kancellár nyilatkozik a béketárgyalásokról. — A birodalmi gyűlés plenumát egyelőre nem hívják össze.

Berlin, január 3. (Saját tudósítónktól.) A birodalmi gyűlés főbizottsága ma délután ülést tartott, hogy a bresztlitovszki béketárgyalás ügyében állást foglaljon. Az ülésen a kancellár és az államtitkárok is jelen voltak.

Az elnök bevezető szavai után Hertling birodalmi kancellár emelkedett szólásra. Örül annak, hogy a bizottság összeülése módot adott, hogy a kormány bizalmasan érintkezésbe lépjen a népképvisellett azon nagy jelentőségű döntések dolgában, melyeket ez idő szerint tárgyalni kell. A kormány fel fogja használni az alkalmat, hogy a béketárgyalások eddigi folytatásáról közléseket tegyen.

Bussch helyettes államtitkár szólta ezután fel. Utalt arra, hogy a nagy nyilvánosságot jelenleg sokkal bővebben tájékoztatták, mint egyébként.

Ezután felsorolta az oroszok által felvetett területi kérdések nehézségét. Kijelentette, hogy az oroszok hajlandók elismerni Finnország önállóságát, ha Finnország ez iránt hozzájuk fordul. Végül részletes közléseket tett az említett területi kérdésekben történt állásfoglalásról és ismertette a Pétervárra küldött bizottság feladatait.

Erzberger centumpárti képviselő a centrum párt nevében kijelentette, hogy általánosságban helyesli a kormány által elfoglalt azon álláspontot, melyet a Breszt-Litovszkban folyó tárgyalásoknál elfoglalt.

Az ülés ezzel véget is ért.

Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés pártelnökeinek konferenciája abban állapodott meg, hogy a birodalmi gyűlés plenumát egyelőre nem hívják össze.

Az ukrán rada és Románia.

Budapest, január 3. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelentik: Pétervárról érkező e hó 2-áról keltezett jelentés szerint az ukrán rada átadta a Jassi Ungheni közötti vasút vonalat a románoknak.

Lloyd George üdvözli Clemenceaut és Wilson.

Budapest, január 3. (Saját tudósítónktól.) Lloyd George új év alkalmából Anglia összes szövetségeseit üdvözölte. Clemenceauhoz ezt a táviratot intézte.

— Minden eltűnő nappal világosabbá válik, hogy az emberiség reménye a mi szövetségünk győzelmére van alapítva.

Wilsonhoz intézett táviratában főképp a szabad népek ligáját említi, mely most az igazság és szabadság védője az egész világon.

Háborus tanulságok a közélet és ökonomiájában.

A közélet zavartalan, sima lebonyolítása egész embert kíván ott, a hol annak működése a közérdekbe kapcsolódik bele. Erős merkantil és ökonomikus érzellem párosult előrelátó gondosság az alapja a funkció sikerének. Az anyagok elosztásának fizikai munkája, csak másodrendű feladat egy üzem lebonyolításában; első sorban azon kell lennünk, hogy az élelmi s egyéb közszükséglet képező anyagok a maga idejében, elegendő mennyiségben s kellő minőségben álljanak a köz rendelkezésére (mert anyagtorlódás esetén a romlandó szerek tönkremennek, a köz számára elvesznek, hiány esetén szükséglet szenved a fogyasztó) hogy az üzem pénzügyi része az érdekeltek vagyoni viszonyaihoz mérten bonyolódjék le s ne kényszerüljön a vezetőség a hiányok szűlté szükség ellensúlyozására oly expedicshoz folyamodni, amely tápot adna az amugy is elviselhetlen drágaság elfajulásának, a mely máskülömben is elszegényíti azt az osztályt, mely utálva van mindennapi szükségleteit a közélet megjelölés jegyével beszerezni.

Egy rosszul funkcionáló közélet megjelölés szerv romlását okozhatja sok existenciának s viszont ellensúlyozhatja a mérhetlen nyomort, mely a drágaság révén, a háborus évek alatt sok családhoz kopogtatott be. A zavartalan működést csak úgy érhetjük el, ha ez a szerv közvetlen kapcsolatba hozza a fogyasztót a termelővel s e kapocs révén a termelő mint munkatárs beleilleszkedik a közélet megjelölés műhelyébe.

Es most érkeztem el tulajdonképen cikkem témájához, hogy tanúságot vonjak le abból, hogy a termelő ne a kapzsi piacnak termeljen, a mely a közvetítő s lánc-kereskedelem egyik fajtája, a mely sokszorosan hozzájárul az áru megdrágulásához, hanem *termeljen közvetlen a fogyasztónak*, ki árúját jobban fizetheti, mint a piac, a mely aratni szokott ott, a hol nem vetett.

Egy előkelő hivatalnokkal utaztam a közelmúltban, a ki egyik szerepet játszó tényezője egy társulattá tömörült terület fogyasztási szövetkezetének s bizony sajnos beleláltam a szövetkezet szervezetlen voltába, mert itt Várad környékén, a hol annyi áldott sok jó föld van s a természetök zöme nagyobb uradalmak s bérbirtokok gazdáiból áll, nincs egyetlen egy telepe sem, a hol üzleti alapon közvetlenül biztosítaná azokat a mindennapi szükségleteket, a miket a háztartás nem nélkülözhet, a miket a piaci kofa 100 százalékos nyert, a mig az a nacsága éléskamrájába kerül.

Kezdve a legszegényebb salátától az illatos, ropogós malacpecsenyőig, minden kitélik a gazda műhelyéből, csak kellő kapcsolatban legyen a fogyasztó a termelővel s a közös cél, mely hivatva van termelni s a fölösleget a fogyasztó számára biztosítani, az egymásra való utaltság elvől folyólag életrelik.

Én úgy képzelem e szoros kapcsolatot, mely a fogyasztót a termelővel összehozza, hogy a termelő is álljon be ezen egyesülés sorába s mert neki is bizonyos szükségletei vannak a termelés előállításánál, a mik manapság csak a közérdek erejének hatalmá-

val szerezhető be, a viszonyosság elvől kifolyólag utálva van bizonyos támogatásra. De elsősorban kívánatos a hatalmas cél elérhetésére ezen törvényes házasság, mert a platonikus szerelem már a rideg üzlet rugóinak a mozgatója s arra a piaci kofa is kapható.

A téli hónapok ugyis a jövő termelési év terveinek készítésével foglalják el a gazdát. Ez az az időszak, ami az ily egyesülések és összeköttetések megteremtésének a legalkalmasabb ideje s nem hiszem, hogy volna gazda, a ki eme rendkívüli időkből ne sietne tudásával, erejével szenvedő embertársainak segítségére lenni, mert ezzel nem kockáztat semmit, sőt munkája csak haszonnal járhat.

K. Ruffy Pál.

A pápa levele a magyar püspökökhöz.

A magyar püspöki kar az elmúlt év novemberében megtartott konferenciája alkalmából a hercegprimás útján üdvözölte XV. Benedek pápát, akitől most érkezett meg a válasz dr. Csernoch János bibornok-hercegprimáshoz. A klasszikus latinságu pápai levélnek magyar szövege hiteles fordításban a következőképpen hangzik:

Kedvelt Fiunknak, Csernoch János áldozár-bibornok, esztergomi érseknek és Tiszteendő Testvéreinknek, Magyarország többi érsekeinek és püspökeinek — XV. Benedek pápa — üdvöt és apostoli áldást!

Kedvelt Fiunk és Főtiszteendő Testvérek! A gondok és aggodalmak nyomasztó sulya alatt, amelyet Istennek hathatós segítségével nélkül elviselni nem tudnánk, némi vigasztalást nyújtott az a levél, amelyet budapesti gyűléstek elején testületileg hozzám intéztetek. Abban megszólal a ti lelketek, telve szeretettel és kegyelettel az Apostoli Szent-szék iránt és hálával Irántunk mindazokért, amiket a folyó évben az anyaszentegyház javáért és az emberiség üdvéért cselekedtünk.

Ami a kánonjogi kódexet illeti, a hallhatatlan művet kiváló Elődjünk bölcsességének és szorgalmának köszönjük s Nekünk csak a kihirdetés szerencséje jutott. Különös nyomatékkal ajánljuk azt a püspökök figyelmébe, hogy valóban az egyházi fegyelem erősítésére szolgáljon, amiben bizton számíthatunk buzgóságtokra. Hasonlóképpen nagy a mi bizalmunk a ti buzgalmatokban abban az irányban is, hogy egyházmegyéitekben végre fog hajtani mindaz, amit az Isteni igehirdetésről előirtunk.

Különös örömmel fogadtuk hálátok gyönyörű nyilatkozatát azért, hogy a hadviselő nemzetek fejeihez nemrégiben békejegyzéket intéztünk. Annál inkább örvendünk ennek, mert atyai szeretetünk e tanubizonyosága miatt, amelyet apostoli hivatásunk lelkiismerete az általános nyomoruság fölött érzett szánakozás, az igazságosság és méltányosság, valamint a közrend szeretete sugallt, elfogult emberek részéről igazságtalan gyanúsítások céltáblája lettünk.

Istentelen társulatok aknamunkája napról-napra jobban szítja a néptömegek vad szenvedélyét a klérus ellen, úgy hogy elmondhatjuk az Apostollal: „Átkoztatunk és mi áldunk; üldözést szenvedünk és eltűrjük; szidalmaztatunk és mi könyörgünk”.

Ámde hivatásunk kötelességét Isten segítségével bizva továbbra is áthatatosan teljesítjük. Közben nem szününk meg Istent alázatos könyörgéssel kérni, hogy a békét, amelyet a világ nem adhat, végre Ő adja meg nekünk irgalmassága szerint.

Az égi javak zálogául és atyai jóindulatunk jeléül Nektek, Kedves Fiunk és Tiszteendő Testvérek, nemkülömben a papságnak és a hiveknek szeretettel adjuk apostoli áldásunkat.

Kelt Rómában, Szent-Péternél, 1917 december 3-ikán, pápaságunk negyedik évében.
XV. Benedek pápa.

A Bihar jövője.

Dr. Cholnoky Jenő előadása.

Az „Erdélyi Kárpát-Egyesület” által rendezett előadó ülések keretében dr. Cholnoky Jenő, a tudós geográfus tartotta meg nemrég Kolozsvárt a „Bihar jövőjéről” eimen előadását.

Az „Erdélyi Kárpát-Egyesület” fontos kulturfejlesztő, testedző és léleknevelő hivatásának vázolásával kezdte, amelynek kapcsán rámutatott a természeti szépségekben való öntudatos és megértő gyönyörködés érzésének fennsőbbiségére a városi, kávéházi szórakozásokkal szemben, a turistáskodás testedző hatására s a magyarosítás terén elérendő céljaira s egyúttal azokra a fogyatékoságokra, amelyek az „Erdélyi Kárpát-Egyesület” kirándulóit a nagyobb turista utaktól elkedvetlenítik: vagyis a menedékházak és villamosvasutak hiányára.

Azután leszármaztatta a Bihar hegység eredetét — amely egészen a kőszénkorszakig vezetendő vissza — amikor a mai Alpesek körvonala fölött egy hatalmasabb és nagyobb hegylanc húzódott végig egészen a franciaországi Garonne-tól Németországon és a csehországi érchegységen át végig a mostani Nagyalföldön, Biharmegyén keresztül le egészen Kolozsvár határáig. Ez az óriási hegylanc geológiai átalakulások következtében lesüllyedt és csak helyenként — a hegyképző, felfelé ható erőnél fogva — emelkedett ki ismét évszázadok múlva tönk-alakulatu hegyekké; egy ilyen alakulat a mai Bihar hegység, amely 1848 méter magasságnyira emelkedett ki a tenger szintől.

Beszélt a Szamos-bazárnak és a Bihar-nak a szépségeiről, amelyekről vetített képeket mutatott be és megvilágította Kolozsvár fekvését abban a clausulában, amely az agyagos talaju homokkőves egyhangu területeket a régebbi képződésű, nemesebb patinájú, termékenyebb s természeti szépségekben gazdagabb vidéktől elválasztja.

Ezeken a kopár, agyagos talaju vidékeken, amelyek különösen Györgyfalva felé szegényesek, kénytelen a nép „szilaj” pásztorsággal foglalkozni, mert a homokos talajon nem lehet házat építeni a legelők közelében, mert mind lecsusznak s ezért a pásztor kénytelen az egész nyarat a várostól több kilométernyi távolságban a szabad ég alatt eltölteni; mert házat nem bír meg a homokkőves talaj és vissza meg nem hajtja olyan óriási távolságról este ismét a városba nyáját.

Itt mutatott rá egy szomorú kulturelle-

nes jelenségre, ami egy-egy oláh tanyán, ahol megpihennek éjjel a pásztorok s ahova behajtják éjjelre a teheneket, látható egy póznára erősített seprő, falevelekkel és ágakkal megkoszorúva, amivel a rossz szellemet akarják a babonás oláhok elűzni.

Bihar felé közeledve, már fával beültetett erdős magaslatocon találjuk az oláh pásztorlakot, ahol vidámabb, megelégedettebb és értelmesebb ez a nép és egészen szimpatikus.

Különböző képeken bemutatta a Bihar jellemző természeti szépségeit és megokolta mostani alakulásait, bemutatta a „suvasdás“-t, a „hupák“-at, amely elnevezés a professzor saját elhatározású és tudományos irodalomban már elfogadott megjelölése és a hepe-hupás alakulatnak kiemelkedő, enyhén domborodó részét jelenti.

Bemutatta Biharnak azokat a pazar természeti szépségekben bővelkedő részeit, amelyekben határozottan felismerhető a régi hatalmas hegylánc maradványa s ahol egy-egy szirt toronymagasságban és toronyalakban emelkedik ki a környezetből.

Érdekes hasonlattal világította meg a hegyek kiemelkedésének és eltűnésének lefolyását az emberi érték megnyilatkozásával és letörésével. A természetben is, ami kiemelkedik a környezetből, az átlagból, azt hó, eső, levegő, napsütés, szél, jég, fagy s más jelenségek megtámadják és eltüntetik a föld színéről — s így a kiváló s az átlagból kiemelkedő embereket is mindenfelől támadják, hogy megsemmisíthessék.

Előadásának végén — mint egy gyönyörű álmokról — beszélt arról a jövőbeli boldog időről, amikor majd pompás utakon száguldo autóval juthat el a turista a kényelemmel berendezett bihari turistaház pihenést adó ölébe, ahol pompás langyos fürdőben frissítheti fel fáradt tagjait, nem mint most itthon, ahol még viz sincs.

Dr Cholnoky professzor folyó hó 15-én folytatja és fejezi be érdekes előadását a „Bihar jövőjéről“.

Fehérnemű gyűjtés a hadseregnek.

A hadsereg részére való fehérnemű gyűjtést végző küldöttségek a mai (péntek) napon a következő utcákat járják be:

I. küldöttség: Szaniszló- és Széles-utcák.

II. küldöttség: Szabadság-, Arany János-, Nyárfa-, Rövid- és Pecze-utcák.

III. küldöttség: Körös-, Hármás- és Huszár-utcák.

IV. küldöttség: Deák Ferenc-, Torna-, Gilányi-, Várház- és Liliom-utcák.

Holnap január hó 5-én:

I. küldöttség: Fűzes-, Bölcsöde-, Nógáll-, Fürdő-, Bajza-, Szigligeti-, Szent Péteri és Akadémia-utcák.

II. küldöttség: Szilágyi Dezső-, Patak-, Szalárdi-, Alapi-, Borz és Nyomda-utcák.

III. küldöttség: Kaszárnya-tér, Bethlen-, Timár-, Kaszárnya-, Lovas-utcák és Óssi-tér.

IV. küldöttség: Aradi-ut, Végsor-, Mocsár-, Tilinkó és Varju-utcák.

Vasárnap, január hó 6-án: a fehérnemű gyűjtés szünetel.

Január hó 7-én a következő helyeket járják be a küldöttségek:

I. küldöttség: Halász-, Rét-, Szent Anna-, Téglavető-, Lipót-, Ferenc-, Temető-, Béke- és Szőlőtelep-utcák.

II. küldöttség: Lukács György-utca, Balassa-tér, Árvaház-utca, Schlauch-tér, Káp-

talan-sor, Páris-, Pereces-, Sal Ferenc-utcák, Kert város és Hevesi-telep.

III. küldöttség: Bém-, Damjanics-, Ovoda-, Fecske-, Hattyu-, Galamb- és Sólyom-utcák és Lóvásártér.

IV. küldöttség: Kolozsvári-utca a Templom-térig, Bástya-, Krisztina-, Károly-, Szmekta- és Vizi-utcák, valamint a Velence-part a Szmekta-utcáig.

Honnan kapjuk a ruhát?

A Népruházati Bizottság azon tervéről, amely olcsó ruhákhoz akarja juttatni a közönséget, minden lapot megelőzve hoztunk tudósítást, amely megérdemelt figyelmet keltett.

A Népruházati Bizottság azóta újból tartott ülést s terveit valóra kívánva váltani, 40 millió korona alaptőkét kért a kormánytól, amely e kérdéssel most foglalkozik.

Egyesületek, szövetségek, tisztviselői és tanári csoportok közvetlenül — mint irtuk — fordultak a Bizottsághoz, kérve a tételre szükséges posztó kiutalását.

E kérelem megismétlését újból figyelmébe ajánljuk a nevezett egyesületeknek, mert bár az orosz szákmánynak 250.000 métert tevő része a bizottság rendelkezésére áll, ezideig Nagyváradon senki se kapott se kész ruhát, se posztót.

A vitás kérdés most már az, hogy a legális kereskedelem útján juttassa-e el a Népruházati Bizottság a szövetet és a kész ruhákat a közönséghez vagy a városok révén. Lukács Ödön polgármesterhelyettes hatósági rohamzemet állítat fel Nagyváradon, ami a közellátási ügyosztály egyik alosztálya lesz. Cérnától kezdve a kalapig mindent árulnak majd ott. Az elosztást azonban átadják a kereskedőknek, de a legszigorubb felügyeletet fentartja a város magának. E célból a felügyelő-bizottságot szakértőkkel bővítik ki. A ruhákból elsősorban a rokkantak, hősi halált haltak hozzátartozói, fix javadalmaszai, tisztviselők és munkások kapnak, s csak ezek után a többi társadalmi rétegek. A kereskedők viszont a Népruházati Bizottság tervéhez ragaszkodnak s onnan akarják átvenni a ruhákat és szöveteket. E tekintetben még nincs megállapodás.

Meghalt a „szép Mariska“.

Nyári szinkör, akácvirágos udvar, meleg napsütéses májusok, nagy csönd a Bazárkertben, csak a deszkabódében ágáltak hangosan a művészek, kint, a homokos udvaron asztalkák mellett halkán beszélgettek. A magyar színpad korán pusztulásra szánt kiválói és azok, akik azóta megöregedtek, kivénültek, tanár ur címet kaptak a színész akadémiákon.

A Bazár-kertben, este, előadás közben és után egy paprikás csirke nem volt utolsó. Jól főztek a muzsafiaknak és a művésznőknek, még inkább a „kerekasztal“ kedvéért, a legrenomirtabb hely volt ez a Bazár-vendéglő, kis gázlámpáival, kedves apró fáival s a bódéból kihangzó muzsikájával. Időnkint elszitta a bódé a vendégeket a vendéglőből, be a nézőtérre, s akkor egy-egy percre, kijött a konyhából egy szép leány, Méder Mária s hallgatózott a szinkör felé. Magába szívta a muzsika áradó varázsát s visszament a konyhába jól és jót főzni. Emleget-

ték is ezt a konyhát, végig — az aradiak, kolozsváriak, a Bölöny-Ditrói regíme, mindenki. Különösen a szalmaözegek.

Mariska aztán férjhez ment, elvette a vendéglő főpincérje, Baumeister Ernő s ketten nekifogtak a vagyonszerzéshez. Buzgalmukat siker koronázta, a Bazár konyhája magához vonta a gurmándokat, a jól étkezni szeretőket, a szalmaözegeket; ömlött a nyári estéken a sör, bor, pezsgő, de ömlött a pénz is.

Baumeisterék meggazdagodtak, gyönyörű szőlőt vettek, házat vásároltak s pénzüket részint kölcsönadták, részint vállalatokba fektették. Ez utóbbiak a tőkekrízis idején sokat elvittek, de azért maradt elég nekik. Közben beteg lett Baumeisterné, megoperálták, de ennek utóhatása mindig jelentkezett.

Ismeretes, hogy Baumeister Ernő súlyos idegbajt kapott s csakhamar elpusztult. A vagyon feleségére maradt, aki tovább gazdálkodott a pompás szőlőben. Egészségének látszott s ezért meglepetésként jött a hír, hogy Debreczenben tegnapelőtt 64 éves korában elhunyt s Budapestre szállították holttestét. Egy nővére maradt a hajdani „szép Mariská“-nak, aki immár ép olyan emlék a régi váradiaknak, mint a Bazár-szoros, Rózsabokor, régi szinkör, emlék az alvó Nagyváradból, amelyet felriasztott a kegyetlen haladás, a háború és az élet.

HÍREK

* **Katonai kitüntetések.** A hivatalos lap közli, hogy a király Virovkc Antal 101. gy.-e.-beli főhadnagy élelmezési tisztet és Holéczi Béla 101. gy.-e.-beli tart. főhadnagyot az újlagos legfelső dicsérő elismeréssel tüntette ki, Juricskay Béla 8. honvéd huszárezrednél beosztott 4. honvéd gyalogezredbeli tart. főhadnagy gazdasági tiszt a legfelső dicsérő elismerésben részesült.

* **Az Urinők Kongregációja** ma reggel 8 órakor közös szent áldozást tart a Szent-László plébániatemplomban.

* **A bécsi sajtó erősen támadja Werkerle pártalakítását.** Bécsből jelentik: A ma megjelenő reggeli lapok, különösen a Reichspost, az Arb. Zeit. és a Zeit erősen támadják a megalakítandó új magyar politikai pártot. Tiltakoznak az ellen, hogy a Werkerle-kormányának adandó katonai engedélyekkel a hadsereg egységét megbontsák. A lapok ezen egyszerre megjelent támadásai sugalmazottnak látszanak.

* **Ma délután apologiai kurzus a Kath. Körben.** Ma délután 5 órakor a Kath. Kör választmányi termében apologiai kurzus lesz urinők részére.

* **Hírek a kitüntetésekről.** Egész Nagyvárad tele van azzal a hírrel, hogy új kitüntetések lesznek. Minket tudniillik állandóan elkerülnek a rendjelek s így mindig abban reménykedünk, hogy legközelebb ide mosolyog a legfelsőbb kegy sugara. Ezuttal újból Rimler Károly polgármestert jelöli a fuma kitüntetésre, továbbá Popper Ákos drt és Pásztor Ferencet, kinek nevével gyakran találkozunk az olvasó. Egy negyedik név is forog közzsájon, de a „jólértesültek“ ezt se tartják komolynak.

A monarkia és Németország képviselői Breszt-Litovszkban.

Budapest, január 3. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Czernin Ottokár gróf külügyminiszter kíséretével Breszt-Litovszkba utazott.

Budapest, január 3. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Kühlmann külügyi államtitkár az éjjel Breszt-Litovszkba utazott. Az ő különvontán mentek a béketárgyalások színhelyére a török és bolgár delegátusok is.

Harcereinken nincs esemény.

Budapest, január 3. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Keleti harctér.

Fegyverszünet.

Olasz harctér.

Nem voltak különösebb események.

A vezérkar főnöke.

Meghíusult francia előretörések.

Berlin, január 3. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Az arconal különböző helyein tüzérségi harc folyt. A tengerparthoz közel eredménye vállalkozásból foglyokat ejtettünk. A Champagneban, Prosnestől északra és Lemesniltől északra francia előretörések meghíusultak.

Keleti harctér.

Semmi újág.

Macedoniai harc vonal.

Lényeges esemény nem történt.

Ludendorff, első főszállásmester.

A maximalista csapatok Bessarábiában.

Stockholmból jelentik Az Estnek: A külügyek népbiztosa közli Pétervárról: Bessarábiában Leova városát és néhány falut megszálltak a maximalista csapatok. Bevonulásuk közben több forradalmárt agyonlőttek. A román hatóságok a forradalmi bizottság valamennyi tagját meghívták lasiba, teljes biztosságot ígértek nekik, ennek ellenére elfogták őket.

Békét remélnék Péterváron.

Budapest, január 3. Zürichből táviratzzák: A Temps jelenti, hogy Péterváron a békekötéssel mint befejezett ténnyel számolnak és hogy óriási az öröm emiatt az orosz fővárosban. A sovjet központi bizottsága a békére vonatkozóan rezolúciót adott ki.

A német-orosz áruforgalom.

Budapest, január 3. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: A Matin jelenti, hogy néhány nap óta a Rigán át érkező német árukkal élénk kereskedés folyik egész Oroszországban.

* **A mai minisztertanács.** Budapesti tudósítónk jelenti: *Wekerle* miniszterelnök elnöklésével ma minisztertanács lesz.

* **Katonai előléptetések.** A hivatalos lap közli, hogy a király dr. Sebestyén Gyula és Horvát Frigyes 4. népfelkelő parancsnokság nyilvántartásába tartozó népf. főhadnagyokat népfelkelő századosokká léptette elő. Glück Áron 37. gyalogezredbeli 4. népfelkelő parancsnokság nyilvántartásához tartozó tisztjelölt népfelkelő hadnagygyá lépett elő.

* **Bott György detektív temetése.** — Bott Györgynek, a nagyváradi rendőrség kiváló detektívjének temetése ma délelőtt 9 órakor lesz a Kereszt-utca 2. szám alatti gyászházból.

* **Adományok.** Ujabbán a következő jótékony adományok érkeztek kiadóhivatalunkba: Nyéki József a Katholikus Növédő egyesület anya- és csecsemő védelmi céljaira 5 koronát, — Sztankovits Gyuláné a vak katonáknak 10 koronát. — Olári I. a rokkant katonák családjainak 7 koronát. Az adományokat rendeltetési helyeikre juttatjuk.

* **A Népszövetség vasárnapi mozija.** A Kath. Népszövetség vasárnap ismét mozi-előadást tart a Kath. Kör Szent-László-termében. Az előadás műsorát lapunk holnapi számában közöljük.

* **Gróf Pongrácz Károly halála.** Gróf Pongrácz Károly egyéves önkéntes káplár, özv. gróf Pongrácz Vilmosné sz. Huszár Gabrielle fia 21 éves korában elhunyt. Holttestét a grófi család birtokára, a biharmegyei Nagykágyára szállították, ahol nagy részvét mellett, a családi kápolnában gyászmisével egybekötött beszterelés után, a családi sírboltban helyezték végső nyugalomra. Az elhunyt ifjában gróf Bolza Alfonz kir. ügyész közeli rokonát gyászolja.

* **Szünet a női kereskedelmi szaktanfolyamon.** Vallás- és közokt. miniszter urnak a községi iskolák szünetelésére vonatkozó rendelete értelmében értesitem az érdekelteket, hogy a női kereskedelmi szaktanfolyamon a karácsonyi szünetidő két héttel meghosszabbított. — Az előadások január 10-én, szerdán veszik újlag kezdetüket. Nagyvárad, 1918. január 3. Lukács Ödön iparokt. biz. elnök, Reichtné B. Zsófia igazgató.

* **Ezer üzletrész egy délután.** A Népszövetségi Hitelszövetkezet most nyitotta meg új, 6-ik évtársulatát, mely, a jelekből ítélve, a legerősebb lesz az eddigi évtársulatok között. Már eddig több ezer üzletrészt jegyeztek le a Hitelszövetkezetnél. Csak tegnap délután ezernél több üzletrészt jegyeztek s oly óriási volt az érdeklődés, hogy az utolsó jelentkezőt csak este 11 óra után tudták bejegyezni. A közönség páratlan türelemmel várt, míg mindenkire sor került. Ez a szép eredmény elsősorban annak a nagy buzgóságnak köszönhető, mellyel a Népszövetség önzetlen csoportvezetői a keresztény polgárság egy erős szervezetbe csoportosításának ügyét szolgálják. Dacára a háborús viszonyoknak, Nagyvárad keresztény polgárságának ez a kiváló gazdasági alkotása mindig erősödött. A hitelszövetkezet agilis vezetősége nagy tevékenységet fejt ki, hogy ez az évtársulat minél jobban sikerüljön. Beiratkozások a befizetési napokon, hétfőn és csütörtökön délután. Egy üzletrész jegyzése 20 fillér heti befizetésre kötelez. Beiratkozási díj üzletrészenként 20 fillér.

* **400.000 korona rekvirálási jutalék Biharmegyében.** A közlelmezési miniszter tegnap értesítette Biharmegye alispáni hivatalát, hogy a Hadi Termény Rt. által megterítendő rekvirálási jutalékot 50 fillérről 1 koronára emelte fel métermázsánként. A megyében tegnap megkezdődött rekvirálásnak a miniszteri rendelet szerint legalább 4000 vagon terményt kell eredményeznie, ez összesen 400,000 mm., az alispán rendelkezésére kiutalandó rekvirálási jutalék tehát 400,000 korona lesz. E hatalmas összeget a rekvirálást végzők díjazásának, költségeinek, fuvar és egyéb díjainak fedezésére kell fordítani.

* **Kelepecz Dezső gyásza.** Nagyvárad örökké munkás és jókedvű anyakönyvvezetőjének, csenkei Kelepecz Dezsőnek lelkébe tegnap óta a mély gyász fekete bánata költözött. Ez a derék, jó ember másodizben vesztette el feleségét, miután ifjan elhalt minden reménye, szép fia. Most felesége, az áldott lelkű Baróthy Franciska hagyta ott azt a családi fészket, amelyben a szeretet és jószág lakozott. A haláleset a Baróthy és Elek családokat borította gyászba. A szomorú jelentés szerint csenkei Kelepecz Dezsőné csikszentsimoni Baróthy Franciskát ma délután 3 órakor temetik Uri-utca 23. számú gyászházról.

* **A Vörös-Kereszt köszönete.** A Szilveszter-est alkalmából ezúton mond köszönetet a Vörös-Kereszt Egylet mindazoknak, akik tevékenységükkel, vagy bármi más módon elősegítették az est sikerét. Mély hála illeti meg városunk áldozatkész közönségét, a szereplők mindenikét, a Vörös-Kereszt lelkes hölgygárdáját és a sajtó munkásait, mint oly tényezőket, akiknek közreműködése nélkül a siker nem lett volna ily teljes. A sorsjátékon a 23., 55., 872., 1003., 1070. és 1873. számú sorsjegyek tulajdonosai egy-egy malacot, 1846. és 1874. számú sorsjegyek tulajdonosai egy-egy pulykát, az 1867. számú sorsjegy tulajdonosa egy hizott libát nyert. A nyereményeket a nyerő sorsjegy felmutatása ellenében ma estig átadja a Vörös-Kereszt Iroda. A ma estig át nem vett nyeremények a jótékony cél javára értékesítettettné fognak.

* **Elfogott vasuti tolvajbanda.** A rendőrség ismét egy vasuti tolvajbandát kerített kézre, amely már régóta garázdálkodik a vasuti kocsik fosztogatásával. A vasutasok, akik legnagyobb részét kiegészítő fékezők, nagyobb mennyiségű petroléumot, dohányt és cukrot loptak. A rendőrség nagy apparátussal folytatja a nyomozást.

* **Halálozás.** Tempalszky Ferenc, a „Győri szeszgyár fiókja”, szeszfinomítója, e hó 2-án, hosszas betegség után meghalt. Temetése ma, pénteken, 2 órakor lesz Kolozsvári-utca 4 szám alatt.

* **Szünet az iskolákban és óvodákban.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 205263—1917. VI. b. számú rendeletével az összes állami és községi iskoláknak és óvodáknak a tüzelő-anyag kiméltése céljából folyó hó 15-ig szünetet engedélyezett azzal, hogy ezen idő alatt, ahol a tüzelő-anyag bármilyen ok miatt még be nem szerezhető volna — a beszerzés feltétlenül biztosított. Idevonatkozólag még külön rendelkezés menni fog a január 15-én megjelenő Népközlönyben. Nagyvárad, 1918 január 2. *Kir. Tanfelügyelő.*

* **Szünet az iparostanonciskolában.** A vallás- és közokt. miniszter urnak a községi iskolák szünetelésére vonatkozó rendelete értelmében értesitem az érdekelteket, hogy ugy a fiu- és leánytanonciskolában, mint a pincér-fodrász iskolában a karácsonyi szünet két héttel meghosszabbított. Az előadások január 16-án, szerdán veszik újból kezdetüket. Nagyvárad, 1918 jan. 3. *Szücs Izso, iparisk. igazgató.*

* **Halálozások.** Özv. *Zuscsák* Jánosné sz. *Schutz* Karolin, élete 93. évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése ma, december 4-én, délelőtt 11 órakor megy végbe a Füzes-utca 69. sz. háztól. — *Ij. Bondár* Ferencné szül. *Fónagy* Vilma, élete 41. évében elhunyt. Temetése holnap, december 5-én délelőtt 10 órakor megy végbe a Kolozsvári-utca 81. sz. háztól.

* **Kubelik villamosvállalata.** Prágából jelentik: Az itteni Micile villamosmű 1.5 millió korona részvénytőkével részvénytársasággá alakul át. A részvények többségét Kubelik János hegedűművész szerezte meg, a ki ezt az összeget az európai városokban hegedülte össze. — Kubelik tudvalevőleg Magyarországon nősült s egy debreceni előkelő nőt bir feleségül.

* **Sonka és huspácoláshoz só kapható a Csillaggyógyszertárban.**

Ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Füg-göny, kézimunka, kelengye neműek tisztítása. Fekete festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

kálmefestő, vegytisztító és gősmosógéparabasz Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 84. Felvételi tábla 14—59.

Legújabb füzöket legolcsóbban Kesztenbaum Julliskánál lehet beszerezni.

Rákóczi-ut (Korona gyógyszertár mellett)

Leibchenek főlárban. Telefonszám 827.

Színház.

Heti műsor:

Péntek: Románc. (Bérletben.)
Szombat délután: Feltékenység.
Szombat este: Stambul rózsája.
Vasárnap délután: Csárdáskirályné.
Vasárnap este: Márvány menyasszony.

A Románc sikere.

Sheldon pompás szinpadai alkotásával már eljutottunk odáig, hogy a leghatározottabb formában a Románc sikeréről beszélhetünk.

Tény az, hogy drámai alkotás legyen, amely Nagyváradon nagy közönséget tud vonzani. Ez a körülmény legkevésbé sem az előadó művészei által mulik, mert hiszen büszkeséggel mondhatjuk, hogy a Szigligeti-színház drámai művésznői és művészei elsőrangú erők.

A publikum azonban mindig jobban szerette a könnyebb műfajú opereteket, de azt is el kell ismerni, hogy amely drámai alkotást aztán a nagyvárad közönség az érdeklődésével tüntet ki, az diadalmasan fogja bejárni az ország valamennyi vidéki szinpadát.

Ezek közé a szinpadai alkotások közé sorozhatjuk Sheldon Románc-át, amelynek minden eddigi előadása zsufozott ház előtt került színre.

E héten még csak ma este kerül színre a Románc.

A színház t. bérlelt értesíti az igazgatóságot, hogy a bérlet II. ciklusának befizetése esedékessé válván, a fizetések a mai naptól kezdve a hivatalos órák alatt a színház titkári hivatalában eszközölhetők.

IRODALOM

„A Hadsereg” képes katonai folyóirat karácsonyi száma rendkívül sok aktuális cikket, számos közérdekű hirt közöl. A világháború eseményeit a legmegbízhatóbb értesülések alapján ismerteti. Illusztrációi közül kiemeljük a haditengerészeti képeket, valamint az olasz harctéren készült felvételeket. „A Hadsereg” január elsején a XV. évfolyamába lép. Előfizeti ára egész évre 24 korona egyes szám ára 1 korona 20 fillér. Minden könyvkereskedésben megrendelhető.

Az „Élet” karácsonyi száma. Az Andor József szerkesztésében megjelenő szépirodalmi és művészeti hetilap az idén is gazdag és érdekes karácsonyi számmal lepte meg olvasóit. A papírhány és a nagy technikai nehézségek dacára úgy illusztrációiban, mint szellemi tartalmában a legjobbat nyújtja. Kitűnő aktuális felvételek, művészi képek díszében egész sokaságát közli a magasnívójú cikkeknek, irodalmi értékű belletrisztikai írásoknak. A vasárnapi levél a karácsonyi békehangulat poetikus hangja: vezetőlhelyen Andor József az Új Magyarország címmel a keresztény Magyarország jövőjéről ír mélyen és érdekesen. Margitay Ernő pompás művészeti cikket közöl a templomok művészetéről. A szépirodalmi részben a keresztény szellemű írói gárda ismert neveivel találkozunk. Domonkos István és Boros Ferenc novelláikkal, Vargha Gyula,

Anka János és Sik Sándor verseikkel kötik le a figyelmet. A regényfolytatáson kívül érdekes, gazdag rovatok egészítik ki a tartalmat. A lap előfizetési ára egész évre 30 K, félévre 15 K, negyedévre 7-50 K. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhivatal Budapest, I., Fehérvári-ut 15.

NYILTER.

Karácsonyi árjegyzék!

Porcellán mozsár, ütővel	8.-
Majolika gyümölcs állvány	8.-
Majolika tálcá fogóval	8.-
Majolika cukortartó díszes	8.-
Majolika gyümölcs készlet	8.-
Vízes készlet csiszolt üvegből	8.-
Boros	8.-
Likör	8.-
Söröskészlet színes aranyozással	8.-
Boroskészlet színes	8.-
Vízeskészlet színes	8.-
Liköröskészlet színes	8.-
Befőtteskészlet kristály fehér	8.-
Gyűn ölcse készlet kristály üvegből	8.-
Majolika fali sőtartó színes	5.-
Majolika vízeskanocsó színes	5.-
Kenyér kosár színes üveggel	5.-
China ezüst cukortartó	5.-
China ezüst gyümölcs állvány	5.-
Majolika virágváza színes	5.-
Majolika virágfazék	5.-
Majolika dísz figura	5.-
Porcellán főzőlábos	5.-
Porcellán főzőfazék	5.-
Teáskészlet színes aranyozással	25.-
Kávékészlet színes aranyozással	25.-
Fekete készlet színes aranyozással	25.-
Ebédlőkészlet felszerelve, sz.aranyozással	70.-
Hidegfelvágó készlet, sz. aranyozással	25.-
Mosdókészlet színes fin. díszítéssel	25.-
Fali tűkör színes aranyozott kerettel	25.-
Asztali lámpa teljesen felszerelve	25.-
Függő	25.-
Teás pohár China ezüst foglalásban	8.-
Teás csésze szin. finom aranyozással	8.-
Kávé	8.-
Köpcésze	8.-
Főzőlábos barna tűzálló füllel	8.-

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képek, Ablak üvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszműűru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

Főkereskedő: **Dr. KRÜGER ALADÁR** Felvétel: **Dr. PAPP KÁROLY**

A volt
Adria kenyérgyárat

megvettem s ujjannal átalakítva szakszerű vezetésem alatt ismét üzembe hoztam. — Elfogadok sütni való kenyeret reggel 8—10 óráig. Előnyös árak! Pontos kiszolgálás! Kitűnő jó ízű kenyér! — Fiók üzletek: Szent László tér 7 sz. a Koronával szemben. Teleky utca 4 a Közélemezéssel szemben. Szent László tér Mezey fűszeres előtti sátor.

Szíves pártfogást kér:

Róth Sámuelné

Szacsavay utca 44 szám Telefon 551. szám.

Meghívó.

A Biharmegyei Első Asbest Műpalagár Részvénytársaság igazgatósága ezennel meghívja a részvényeseket, a nevezett részvénytársaság által 1918. január 12-én, délelőtt 10 órakor, Székelyhidon, az Érmelléki Takarékpénztár üzlethelyiségében tartandó rendkívüli közgyűlésre.

Ennek a rendkívüli közgyűlésnek tárgyai lesznek: Az alapszabályok 24., 25., 34. és 36. §§-nak, abból a célból való módosítása, hogy az igazgatóság tagjainak minimális száma, az eddigi 5 helyett 3 legyen. Igazgatóság és felügyelő-bizottság választása. A társaság jelenlegi gyártelepének eladása.

Székelyhid, 1918. január 1.

Biharmegyei Első Asbest
Műpalagár R.-T.
igazgatósága.

VISZKETE

rüh, sünör, ótvár, sebek és mindennemű bőrbajokat gyorsan és biztosan gyógyít a

BORÓKA KENŐCS

Nem piszkít és teljesen szagtalan. Kis téglé ára 3 kor. nagy téglé ára 5 kor. családi téglé ára 9 korona. Hozzávaló szappan 5 kor.

KÉSZITI:

Gerő Sándor
gyógyszerész. Nagykőrös.

Nagyváradon kapható: Csillag gyógyszerár, Irgalmasrend gyógyszerár Kain Eszter, Németh Pál, Dr. Rácz és Vadász, Reisz István, Szent-Antal gyógyszerár, Csanda Endre és Zsigmondovits Géza gyógyszerárában.

! ALKALMI VÁSÁR !

Selymek, kasmirok, női fehérneműk, szőnyegek, nagyválasztékban

KELENGYE

áruház Sz. László-tér 5. sz., a volt Krámer féle bolt: helyiségben. :-

IZSAK LIDIA

**Előrendelő
szállalon**

**NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Park-szálloda épületében
Interurbán telefon
11-53 szám**

A Szilágyi-színház arzenáljainak egyedi díszes állítója. Tisztítókat és átalakítókat vállalkozó. Fűzők mérték után a legrovidebb idő alatt elkészíttetnek.

MOCSÁRY SÁNDOR
TELEFON 1404.

ZÖLDFÁ-ÉPÜLET, utcai helyiség.

**Villany- és vízvezetékszerelő,
bádogos, lakatos, műszerész
..... és bronzműves.**

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Elektro-technikai cikkek és 1/2 Wattos Wolfram szálós Tungstam-égőák állandóan rektáron.

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet VI-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1918. január 1-én a VI-ik, új évtársulatát nyitotta meg.

Az előbbi üzletek, — dacára a nehéz megélhetési viszonyoknak, — igen szép eredménnyel folynak.

Belépni szándékozók üzletrészeket jgyezhetnek még most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dozsó-u. 5. sz. a.) Egy üzletrész heti 20 fillér befizetésre kötelez, s ki mennyi üzletrészt jegyez, amennyit akar. Felvételi díj üzletrészhént 20 fillér. 3 év múlva az évtársulat feloszlik; a tagok a befizetett összeget kikapják s a reájuk eső nyereséget is.

A tagok a befizetett összeg 1/3 részéig a szövetkezettől olesó kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azonfelül betáblázásra, érték papírra, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel, s kiki heti betéje arányában részesedik.

Az eddigi évtársulatoknál a nyereségrészesedésével magasabb volt, mint bármely takarékszövetkezetnél.

A szövetkezet elfogad betéteket is, s azokat legmagasabb kamatlábbal kamatoztatja. Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kérjük a belépni szándékozókat, hogy felvétel végett szövetkezetünk helyiségében, vagy csoportvezetőknél mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet igazgatósága.

**Betűszedő tanulóknak
fiu és berakó tanulóknak
leány fizetéssel
felvétetik**

a Szent László-nyomda R.-t.-nél.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

A telep telefonja 514.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 514.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos

FŐZŐEDÉNYEK,

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egéaz éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafenyig.

Villamos motorok nagy választékban kaphatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

Főszerező telefonja

55.

Főszerező telefonja

55.